



Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

*Olca SALTİK**

Öz

Bu çalışmanın amacı, Eskişehir İli, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda çalışan Türkçe öğretmenlerinin okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliğine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak “yarı yapılandırılmış görüşme” kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, Türkçe ders kitaplarında öğrencilerin ilgi alanlarına ve düzeylerine uygun olmayan metinlerin yer aldığı, metinlerin öğrencilerde estetik bir duyarlık oluşumuna kılavuzluk etmediği, okumaya karşı istek uyandırmada ve okuma kültürü edindirmede yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, okuma kültürü, ders kitabı

Teachers’ Opinions on the Quality of the Texts in Turkish Course Books in the Process of Reading Culture Acquirement

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of the Turkish teachers who work at the Ministry of National Education secondary schools in Eskişehir on the quality of the texts in Turkish course books in the process of reading culture acquirement. The study is qualitative. Data collection technique used in the study is “semi-structured interview.” Based on the findings of the research, it was found that in the Turkish course books there were texts that were not relevant to the interests and levels of the students; the texts did not lead to the development of an aesthetic sensitivity in students and kindle sufficient desire for reading and developing reading culture in students.

Keywords: Turkish teaching, reading culture, course book

Giriş

Türkçe öğretiminin öğrencilerin anlama (okuma, dinleme) ve anlatma (konuşma, yazma) becerilerini geliştirerek insan ve yaşam gerçeğini tanımalarına, Türkçenin anlatım olanaklarının yansıtıldığı düzeye uygun metinlerle anadili bilinci ve sevgisi kazanmalarına, güzel duygusal (estetik) beğenilerinin gelişmesine katkı sağlamak gibi temel amaçları vardır (Pehlivan, 2003; Dilidüzgün, 2004; Sever, 2006, Yaşar, 2008, Kavcar ve ark. 2016, Aslan, 2017).

Uygulamalarda, öğretimin temel gereçleri olan öğretici ve yazınsal nitelikli metinler kullanılır. Çocukların ilgi, gereksinim ve dil evrenine uygun, Türkçenin anlatım olanaklarının yansıtıldığı

*Öğr. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, Eskişehir, osaltik@anadolu.edu.tr

metinlerle hem dilsel becerilerin geliştirilmesi, hem de anadilinin kuralların sezdirilmesi sağlanır. Anadili öğretiminde yazım ve noktalama kurallarının yerleşik davranışlara dönüşebilmesi için, kuralların doğru biçimde uygulandığı, düzeye uygun, nitelikli metinlere gereksinim vardır. Öğrencilerin, anılan niteliklere sahip metinlerle kurdukları etkileşim arttıkça hem dilin anlatım inceliklerini, hem de doğru ve özenli örneklerindeki kullanımlara öykünmeye başladıkları görülür. Bu nedenle anadili öğretiminde bilgi edindirmeye dayalı süreçler yerine, öğrencilerin, sanatçı duyarlılığıyla hazırlanmış, anadilinin anlatım gücü ve güzelliğini yansıtan, onlara da duyma ve düşünme sorumluluğu veren çeşitli türdeki metinlerle karşılaştırılması yeğlenmelidir (Sever, 2006:9). Metin türleri arasında yazınsal metinler ayrı bir yer tutar. Çünkü yazınsal metinlerin kurguladığı gerçek, nesnel bir gerçeklik değildir. Kendine özgü bir gerçekliği olan kurmaca metinlerde yazarın iletisini, eleştirisini, dünya görüşünü görebiliriz. Bunun ötesinde, söz konusu metinler özgün ve kendi gerçekliği içinde anlaşılması gereken bir yapı içerirler. Bu nedenle yazınsal metnin anlamsal göndergesi de tek bir anlama indirgenemeyecek ölçüde geniş ve zengindir (Dildüzcün, 2007: 96). Bu görüşlere bağlı olarak, sanatçılar tarafından oluşturulmuş metinlerle etkileşime giren her öğrenci metinlerden kendi dünya görüşüne, bilgi birikimine göre bir anlam çıkaracaktır. Yaşama, insana ve doğaya ilişkin duyarlıklar edinecek, metinlerin kılavuzluğunda düşsel ve düşünsel serüvenlere çıkacaktır. Yeni düşünce zenginlikleri edinerek farklı düşüncelere saygı duymayı öğrenecek, böylece toplumsallaşmalarına katkı sağlanacaktır. Çocuğun dil ve anlam evrenine uygun metinlerle işlenen Türkçe derslerinin, çocuğun kendini tanımasına, evreni anlamlandırmasına, anlama ve anlatma becerilerini geliştirmesine ve bu becerileri içselleştirmesine yapacağı katkılar göz ardı edilmemelidir.

Okuma Kültürü ve Bileşenleri

Okuma, en genel tanımı ile çeşitli gelişme aşamaları olan karmaşık bir süreçtir (Bamberger, 1990: 10, Özbay, 2013: 236). Anadili eğitiminin temelini oluşturan okuma (Cemiloğlu, 2009: 132) sürecinin, en son aşamasını ise okuma kültürü oluşturur. Okuma kültürü; yazılı kültür ürünlerinin dünyasıyla tanışmış; tanıştığı bu dünyanın kendine sunduğu bu iletileri paylaşma, sınama, sorgulama yeterliğine ulaşmış; bunların sunduğu olanaklarla yaşamayı alışkanlık haline getirmiş bireylerin edinmiş olduğu kültürdür. Başka bir söyleyişle, yazılı kültürle dost olmuş bireyler de diyebiliriz okuma kültürü edinmiş kişilere (Sever, 2007: 108). Ülkemizin çağın gerektirdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşabilmesi için bilimin toplumun her alanında egemen olması gerekir. Bu da ancak toplumun bilgi üretmesini, ürettiği bilgiyi teknolojiye dönüştürmesiyle olanaklıdır. Bilim ve sanat üretebilmek için çok boyutlu düşünme alışkanlığı edinmiş, yaratıcı ve bağımsız düşünebilen bireylere gereksinim vardır. Binyazar'a (2010: 278) göre insanın varlık nedeni üretmek; ürettiğiyle yurdunu yurt kılmaktır. Bu da bilinçle, emekle olur. Buna göre toplumun bilinçlenmesi ancak okumayı alışkanlığa dönüştürmüş bireylerin bilinçli çabalarıyla olanaklıdır.

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

Okuma kültürü ile özgür-yaratıcı düşünme arasında yakın bir ilişki vardır. Günümüzde çocuklarımızın görsel ve işitsel iletişim araçlarıyla kuşatıldığı, yazılı kültür ürünlerinden uzaklaştığı, gereksinim duyduğunda hazır kullanmalık metinlere yöneldiği bir dönemde, ülkemizde, çocuğun eğitiminden sorumlu tüm kişilerin, çocukları okuma kültürü edinmiş ve bu kültürü içselleştirmiş bireyler olarak yaşama hazırlaması gerekir.

Okuma kültürü birbirine bağımlı, her birinin diğerini var ettiği birçok becerinin edinilmesiyle oluşur. Okuma kültürü edinme süreci ise, birbirini bütünleyen becerilerin bir bileşkesidir. Bu sürecin ilk basamağı görsel okuryazarlık, ikinci basamağı okuma yazma becerisi edinme, üçüncüsü de okuma alışkanlığı becerisi kazanmadır. Okuma kültürünün yapılması ise, eleştirel okuma becerisinin edinilmesiyle olanaklıdır (Sever, 2013: 10). Bu becerilerin erken çocukluk döneminden başlayarak ailenin ve yakın çevrenin bilinçli çabalarıyla bir alışkanlığa dönüştürülmesi gerekir. Gönen'e (2007: 62) göre, anne ve baba çocuğun okuma alışkanlığı kazanması ve bunu bir zevk hatta yaşam biçimi haline getirmesinde öncü ve rehber olmalıdır.

Yaşamın ilk yıllarından başlayarak kitaplar bir oyuncak gibi çocukların yaşamına katılmalıdır (Tür ve Turla, 1981; Sever, 2008). Çocuklar oyun oynarken birçok bilişsel yeteneği de geliştirirler. Karar verme, bellek, gözlem, akıl yürütme, problem çözme ve yaratıcı düşünme bu önemli bilişsel becerilerden bazılarıdır. Bilişsel beceriyi edinmede en önemli oyuncaklar, kuşkusuz onların oyun oynama gereksinimlerine yanıt veren yalın çizgilerle oluşturulmuş resimli kitaplardır. Yaşamın ilk yıllarında sanatçılar tarafından oluşturulan kitaplarla etkileşime giren çocuk yeni kavramlar öğrenir. Kitaplar onların yaşamı tanımasına, duygu ve düşünce üretmesine olanak sağlar. Anadili edinmelerinde doğal öğrenme ortamları hazırlar. Ancak bu dönemde plansız, programsız yapılan dil öğretimi çocuğun geniş bilgiye açılmasına olanak sağlayan ilköğretim kurumlarıyla birlikte planlı, programlı bir gelişim izler (Gander ve Gardiner2004: 279).

İlkokul dönemi okuma yazma becerisinin edinildiği dönemdir. Bu dönemde çocuk, görsel okumadan dilsel okumaya geçer. Bu dönemde çocuk, harf adı verilen yeni simgelerle karşılaşır. Onları seslendirmeye ve anlamlandırmaya başlar. Anadilinin yapısını, kurallarını, anlatım olanaklarını tanır. Onları uygulamalarla sınavabilme ve geliştirebilme olanağı bulur.

Anadili öğretiminin ulaşmak durumunda olduğu en genel amaç, "okuma kültürü edinmiş, düşünen-duyarlı bireyler yetiştirmektir." Bu amaca ulaşabilmek için, zengin uyaranlı öğrenme ve öğretme süreçlerinde öğrenciler daha çok duymaya ve düşünmeye yöneltilmeli; öğrenciler üstlendikleri bu sorumlulukla duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak anlatma isteği duymalıdır. Öğretmenler, Türkçe öğretimini tek kaynakla (ders kitabı ile) sınırlandırmamalı; sanatçılar tarafından çocuklar için yazılmış yapıtlar da öğretimin birer aracı olarak kullanılmalıdır (Sever, 2007: 110). Bu

bağlamda Türkçe dersinin ve öğretmenin temel sorumluluğu öğrencilerin varsa eksik davranışlarını tamamlayıp onları yazılı kültürün olanaklarıyla buluşturmaktır. Türkçe öğretimi, okuma yazma becerisi edinmiş öğrencilerin bir üst beceri alanı olan okuma alışkanlığı edinmelerinde önemli sorumluluk üstlenmelidir. Bunun için öğretmen, çocuklara okuma alışkanlığı edindirecek ve onların kendisini gerçekleştirmesine olanak sağlayacak kitaplarla buluşturmalıdır.

Yazınsal kitaplar, insana özgü değişik yaşam durumlarının tanıtıldığı, bireyin yaşadığı evrenin ayırımına varmasına yardımcı olduğu ürünlerdir. Yazınsal metinlerde bilgi, iletme ya da öğretme amacıyla kullanılmaz. Sözcükler, gündelik konuşmalarda olduğu gibi herkesin bildiği, paylaştığı anlamlarıyla kullanılmaz. Yazar bunları, okura sunmak istediği yaşam ve yaşantıya göre düzenler. Daha doğrusu gündelik konuşma dilinin söz değerlerine yeni anlamlar yükler. Bunun için onlar değişmeli (mecaz), eğretilmeli kullanımlar içeren bir biçimde; iletme, anlatmak istediğine uygun olarak boyutlandırır. Böylece günlük dilin söz değerlerinin anlam sınırını genişletir. Bu yolla oluşturulan metinlere yazınsal metin diyoruz (Özdemir, 2007: 41).

Kavcar'a (1999: 6) göre; edebiyat eseri, insanı ve çevresini tanıtır. İnsanın kendisiyle, başka insanlarla, doğal ve toplumsal çevresiyle çatışmalarını yansıtır. Bu yansıtma, edebiyatın değişmeyen işlevlerinden biridir. Gerçekten, edebiyat değişik insanlık durumlarını, serüvenlerini yansıtarak insanın doğasını tanıtır, bu yolla yaşantımızı zenginleştirir, güzelin tadına ve farkına varma gücünü geliştirir.

Dilidüzgün'e (2007: 11) göre; yazın eğitiminin amacı, her şeyden okuyan okur yetiştirmekten çok, nitelik ayrımı yapabilen eleştirel okurlar yetiştirmek olduğuna göre, yazınsal niteliği olan kitapları seçerek eleştirel bir gözle okuyacak okurları yetiştirebilmek de daha çok eğitimin ve yazın eğitimcilerinin uğraşı olmalıdır.

Yazılı kültürün olanaklarıyla iletişime girip okumayı alışkanlığa dönüştüren bireylerin okuma kültürü sürecinde edineceği diğer bir beceri alanı da eleştirel okuma becerisidir. Özdemir'e (2007: 18) göre aydınlığa ve aydınlanmaya giden yol da eleştirel okumadan geçer. Eleştirel okuma, gerçeğe bilimin yol göstericiliğinde varılabileceğine inanan, duyarlı bireylerin edindiği bir beceridir. Odabaş ve ark.'a (2008: 434) göre eleştirel okuma, hangi sözcük ve cümlelerin ne anlama geldiğini özenle takip etmede, daha dikkatli düşünmede ve konuyu geniş bir bakış açısıyla ele almada bireyi sürekli canlı tutar. Onun eleştirel bir okur olmasına yaşama katılmasına olanak sağlar. Çiftçi (2010: 142) eleştirel okumayı, bilgi dünyasında okuyucu kimliği taşıyan herkesin kazanması gereken bir dil becerisi olarak belirtir.

Eleştirel okur okudukları üzerine düşünen, değerlendiren, kendi yargılarını oluşturabilen aynı zamanda bilişim teknolojilerinden etkilice yararlanmasını bilen kişidir. Kişinin eleştirel okur olabilmesi okumanın ancak alışkanlığa dönüşmesiyle olanaklıdır. Bunun için de kişinin bu alışkanlığı

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

içselleştirmesi, yaşam boyu sürekli ve düzenli biçimde gerçekleştirmesi gerekir. Okumanın bir alışkanlığa dönüşerek süreklilik kazanmasında Türkçe öğretimine ve özellikle bu öğretimin yapıldığı ders kitaplarına önemli sorumluluklar düşmektedir.

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Ders Kitaplarının Rolü

Ülkemizde öğrenim görme anlamında okuma, bireylere yalnızca kuru bilgiler vererek onların sınavları kazanmasını sağlamak, meslek edinmeleri için gerekli bilgileri almasına yardımcı olmak değildir. Okumanın başlıca amacı, bireyin bilgilenmesine, yaşama, doğaya ve insanlığa ilişkin duyarlıklar edinmesine en kısa anlatımla onun düşünce ve duyarlılığının gelişmesine olanak sağlamaktır. Bunun içinde anadilinin zenginliğinin ve inceliklerinin yansıtıldığı türünün özgün örneklerinin yer aldığı metinlere gereksinim vardır. Bu metinlerin yer aldığı başlıca kaynaklardan biri de Türkçe ders kitaplarıdır. Ders kitapları öğrencilerin öğrenim yaşamları boyunca en çok karşılaştıkları araçlardır. Öğrenme ve öğretmenin gerçekleştirilmesine olanak sağlayan en başat araçlardır.

Demirel ve Kıroğlu'na (2005: 9) göre ders kitabı; bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme boyutlarına uygun hazırlanmış öğrenme ve anımsamayı kolaylaştıran öğretim aracıdır. Ders kitabı, belirli bir dersin öğretimi için gerekli ve belirli bir düzeydeki öğrencilere yönelik olarak yazılan, içeriği öğretim programlarına uygun, incelemesi ilgili kurumlarca ve kişilerce yapılmış ve onaylanmış temel kaynaktır (Ceyhan ve Yiğit 2005: 16). Ders kitabı öğretimde öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasına, öğretmek istediklerini daha dizgesel bir biçimde vermesine, öğrencinin de öğretmenin anlattıklarını, istediği zaman ve yerde, istediği hızda yinelemesine olanak veren temel gereçtir (Kepenekçi ve Aslan, 2011: 478).

Aytaş'a (2005) göre, tüm derslerde olduğu gibi Türkçe dersinin de temel kaynağı ders kitaplarıdır. Türkçe dersinin temel amacı öğrencilere anadili bilinci kazandırmak ve sahip olduğu anadilini en etkili şekilde kullanmasına olanak sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan ders kitapları ise birer araçtır. Bazen tek bir araç kişileri amaca ulaştırırken bazen de bu yeterli olmaz. Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinler Türkçe dersinin amaçlarına ulaşmasında önemli bir yere sahiptir (Akt. Solak ve Yaylı, 2009: 444).

Ülkemizin kırsal kesimlerinde, ders kitaplarının dışında diğer kaynaklara ulaşma konusunda büyük sıkıntılarımız olduğu bir gerçektir. Öğretmen ve öğrenci ders kitaplarına bağlı durumdadır. Öğrencilerin gerek kütüphanelerden gerek internet ortamından aldığı hizmetin yeterli olmadığı düşünüldüğünde ders kitaplarının önemi daha iyi ortaya çıkmaktadır. Bu durum karşısında öğrencilerin okuma kültürüne sahip bilinçli birer okur olarak toplumdaki yerini alabilmesi için ders kitaplarının nitelikli olması gerekir.

Öğrencilere çeşitli yaşam durumlarını tanıttak, onlara düşünme yetisi ve duyarlık kazandıracak iletileri güçlü yapıtlara / metinlere gereksinim vardır. Bunların edinileceği araçlar da sanatçılar tarafından oluşturulmuş nitelikli yazınsal yapıtlar veya bu yapıtların örneklendirildiği metinlerdir. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin öğrencinin seslendiği yaş grubuna uygun olması ve yaşama ilişkin duyarlık edindirmeye olanak sağlayan özellikler içermesi beklenmektedir. Coşkun ve Taş (2008: 66)'a göre Türkçe dersinin metinlerden beklenen amaçlarının gerçekleşebilmesi açısından Türkçe öğretim programlarından derlenen özellikler taşıyan metinlerin seçilmesi gerektiğini belirtir. Belirtilen niteliklerden bazıları ise şunlar olmalıdır: İlgi çekici, eğlendirici (zevk verici), ilham verici, millî ve ahlakî değerlere uygun olan; dil bilinci kazandıran, kişisel gelişime katkıda bulunan, sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimi olumsuz yönde etkilemeyen; cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler içermeyen ve sanat değeri yüksek olan metinler vb. olmalıdır.

Türk millî eğitim sisteminin temel hedefleri arasında öğrencileri sağlıklı, mutlu bir şekilde hayata hazırlamak, iyi insan ve iyi vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, değer, tutum, davranış ve alışkanlıklarla donatmak yer almaktadır (MEB, 2017: 7). Bu bağlamda ders kitaplarına alınacak metinlerin içinde öğrencinin önceki bilgilerini harekete geçirecek, onda yeni düşünceleri tetikleyecek, çok sayıda görsel ve yazınsal uyarıcılar bulunmalıdır (Demir, 2010: 66). Dil evrenine uygun olarak seçilen metinler, çocukların duyu ve düşünce dünyalarını devindirerek yaratıcı düşüncelerine olanak sağlamalıdır. İlkokul 1. sınıftan başlayarak Türkçenin doğru ve etkili kullanıldığı metinlerle, çocukları eğlendiren eğlendirirken de onlara düşünme sorumluluğu yükleyen metinlerle karşılaştırılmalıdır.

Yöntem

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme kullanılmıştır. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamaktadır (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008:119). Görüşmede amaç, araştırma sorularına yönelik olarak ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008:140). Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak *yarı yapılandırılmış görüşme tekniği* kullanılmıştır. Bu teknikte temel alanlarda önceden geliştirilmiş sorular kullanılır (Balci, 1995: 186).

Çalışmada kullanılan görüşme formundaki soruların görüşülen kişilerin kolayca anlayabileceği açıklıkta, açıklama yapmalarını ve ayrıntılı yanıtlar vermelerini sağlayacak nitelikte hazırlanması

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

çalışılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme yönergesi, alan uzmanlarına sunulmuştur. Alan uzmanlarının görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Alan uzmanlarının önerileri doğrultusunda geliştirilen görüşme yönergesi, veri toplama amacıyla kullanılmadan önce iki Türkçe öğretmeni üzerinde denenmiş ve öğretmenlerin yanıtlarına göre görüşme yönergesine son biçimi verilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Eskişehir ilinde Arif Nihat Asya, Fahri Günay, İstiklal, Mustafa Kemal, Necip Fazıl, Şehit Barış Öztürk, Şehit Yunus Baykal, Şehit Piyade Astsubay Soner Özübek, Emine-Emir Şahbaz Bilim Sanat Merkezi, Özel Çağfen Ortaokulu ve Devlet Konservatuarı Müzik ve Bale ortaokullarında çalışan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Görüşmelere katılan kırk üç öğretmenin genel görünümüleri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Türkçe Öğretmenlerinin Cinsiyet, Mezun Oldukları Fakülte, Mezun Olunan Lisans Programlarına Göre Genel Görünümüleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	30	69.7
	Erkek	13	30.2
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim	30	69.7
	Fen-Edebiyat	13	30.2
Mezun Olunan Lisans Programı	Türkçe Öğretmenliği	30	69.7
	TDE Bölümü	12	27.9
	Dilbilim	1	2.3

Görüşmeler, 2016-2017 öğretim yılında, öğretmenlerin çalıştıkları okullarda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, görüşmecilerden izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Böylece çalışmada herhangi bir veri kaybı yaşanmamıştır.

Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada, öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntılar yoluyla çalışmaya yansıtılmış ve sonuçlar öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak açıklanmıştır. Araştırmaya konu olan sorular Türkçe Eğitimi alanında uzman iki akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen düzeltme ve öneriler doğrultusunda sorulara son şekli verilerek görüşme formu uygulama öncesi son hâlini almış ve çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları kendi içinde tutarlı ve anlamlıdır. Elde edilen bulgular kavramsal çerçeveye uyumludur. Araştırma sonuçları, araştırma sorusu ile ilgili kavramsal

çerçeveyle tutarlıdır. Araştırmada, bulguların başka araştırmalarda sınanabilmesi için gerekli açıklamalar yapılmıştır. Araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda genellenebilmesi için, araştırmanın aşamaları ayrıntılı bir biçimde yazılmıştır.

Araştırmacı bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin kullandıkları yöntemleri, yöntemlere ilişkin görüşlerini öğrenmek istemiş; bunu yaparken öğretmenleri yönlendirmekten kaçınmıştır. Araştırmacının rolü, öğretmenleri araştırmanın konusu ve amacı doğrultusunda konuşturmak olmuştur. Güvenirlik, teknik bir sorun olup bilimsel çalışmanın ilk koşullarındandır. Araştırmalarda, aynı süreçlerin izlenmesi ile aynı sonuçların alınabilmesi istenir. Bu, bir bakıma araştırmalarda alınan bir sonucun, başka araştırmacılar tarafından test edilebilmesidir (Karasar, 2009: 148).

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veriler, araştırma amacı doğrultusunda oluşturulan kişisel görüşme formu ve sorular yoluyla toplanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin çözümlemesinde “içerik çözümlemesi” tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008:227).

Bu çalışmada veriler, görüşmede kullanılan sorular dikkate alınarak sunulmuştur. Görüşülen bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz. Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz. Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz. Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz. Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz. Metnin içeriğini biçimlendirmeyi bozmadan ekleyiniz.

Bulgular

Ders kitaplarında yer alan metinler öğrencilerde okumaya karşı bir istek uyandırıyor mu?

Bu soruya 43 görüşmeciden 3’ü “evet”, 23’ü “hayır”, 17’si de “kısmen” yanıtını vermişlerdir. Hayır yanıtını veren görüşmecilerin çoğu, ders kitaplarındaki metinlerin uzun, sıkıcı ve güncel yaşamdan kopuk olduğunu yine öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Görüşmecilerden beşi konuya ilişkin şunları söylemiştir:

“Her zaman istek uyandırmıyor. Bazı metinler erkek öğrencilere daha fazla hitap ederken bazıları kız öğrencilere daha fazla hitap ediyor.” (G9)

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

“Ders kitaplarındaki metinler öğrencilerin seviyesine ve ilgisine yönelik seçilmediği için istek yerine tam tersine isteksizlik uyandırıyor.” (G12)

“Ders kitaplarında yer alan metinler yazınsal niteliği olan metinler değildir. Öğrencinin yaş, gelişim, ilgi alanlarına bakılmaksızın ders kitaplarına alınan metinler öğrencilerde derse karşı ilgi uyandırmadığı gibi okuma kültürü edindirme işlevlerinden de yoksundurlar.” (G16)

“Uyandırdığını sanmıyorum. Seçilen metinler öğrenci seviyesinin üzerinde. Sözcük ve tamlamaları öğrencinin anlaması çok zor.” (G23)

“Metinlerin çok uzun olması dikkati dağıtıyor. Konunun bütünü anlamayı zorlaştırıyor. Kısa metinler daha dikkati çekiyor” (G28)

Ders kitaplarını okuma kültürü yönünden ele alırsanız metinler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Örneğin ders kitabındaki metinler öğrencilerin okuma kültürü kazanmalarına nasıl etki ediyor?

Bu konuda 8 görüşmeci metinler için olumlu görüş bildirirken 31 görüşmeci ise olumsuz görüş bildirmiştir. Bu soruya ilişkin dört görüşmecinin ders kitabındaki metinlerle ilgili görüşleri şunlardır:

“Bazı metinler fazla uzun, yaşamdan uzak ve soyut kavramlar içeriyor. Olay metinleri, düşünce metinlerine göre çok daha akılda kalıcı ve öğretici.” (G7)

“Ders kitaplarına alınan metinlerin okuma kültürümüzü olumlu yönde etkilemediği görülmektedir. Metinler ya çok basit ya da düzeyin üstünde.” (G11)

“Olumsuz yönde etkilediğini deneyimlerimle söyleyebilirim. Öğrencinin ilgisini çekmeyen, yaşamıyla bütünleşmeyen, düşünmesinin önünü kesen, eleştirel düşünmesini kısıtlayan metinlerle öğrencilerin okuma kültürü kazanmaları zorlaşmaktadır.” (G16)

“Alınan metinler, daha geniş bir yazar yelpazesinden seçilebilir. Ayrıca öğrencileri klasiklere yönlendirecek, onlara Türk ve dünya edebiyatından değişik yazarları tanıma fırsatı verecek metinler de sunulmalı. Kitaplardaki metinlerin büyük bir bölümü öğrenciler için ilgi çekici değil. Dolayısıyla öğrenciler o metinlerin bütünü okumak ve yazarlarını tanımak açısından hevesli değiller.” (G18)

Sizce ders kitaplarında öğrencilerin okuma kültürünü geliştirebilecek metinlerin niteliği nasıl olmalıdır?

Bu soru 35 kişi tarafından yanıtlanmıştır. Otuz beş görüşmeci; metinlerin Türk ve dünya edebiyatının özgün örneklerinden seçilmesi, kısa olması, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olması, çeşitlilik göstermesi, öğrencin ilgisini çekmesi, eğlendirici, dil ve anlatım yönünden Türkçenin anlatım gücünü yansıtmaması ve çocuk gerçekliğine uygun olması ile birlikte öğrencileri klasiklere

yönlendirecek, onlara Türk ve dünya edebiyatının değişik yazarlarını tanıma fırsatı verecek metinler sunulması gerektiğini belirtmişlerdir. Altı görüşmeci bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

“Güncel ve popüler konuları işleyen, dil ve anlatım yönünden daha sade metinler öğrencilerde ilgi uyandırabilir.” (G5)

“Metinler çok uzun olmamalı. Türk ve dünya yazınından özgün örnekler seçilmeli. Sınıf düzeyine uygun olmalı.” (G11)

“Metinler öğrencilerin ilgisi, mizah duygusu göz önünde tutularak seçilmelidir. Çok uzun olmamalı, görsel materyallerle süslenmelidir. Ayrıca okulların kütüphaneleri mutlaka, bu metinlerin alındığı kitaplarla zenginleştirilmelidir. Metin işlerken öğrenciye, metnin alındığı kitap sınıfa getirilerek gösterilmelidir. İlgisini çektiyse sıcağı sıcağına o kitabı kütüphaneden alabileceğini bilmelidir.” (G19)

“Metinler yaş grubuna dikkat edilerek hazırlanmalı ve daha çok okuma ve merak isteği uyandıracak metinler seçilmelidir.” (G32)

“Hikâye ve masal türündeki metinleri daha istekli daha zevkli okuduklarını gözlemliyoruz. Bu türdeki metinlere daha çok yer verilmesinin okuma kültürünü olumlu etkileyeceği düşüncesindeyim.” (G36)

“Edebiyat sevgisi içeren (üslup ve ele alınış yönünden) metinler olmalı. Mesaj vermek ilk planda olmamalı, metinler okuma zevkine sahip olması önemli olmalı.” (G43)

Sizce ders kitaplarında yer alan metin türleri (yazınsal ve öğretici) öğrencilerin okuma kültürünü nasıl etkilemektedir?

Yalnızca 4 görüşmeci ders kitaplarında yer alan yazınsal ve öğretici metinlerin öğrencilerin okuma kültürünü olumlu yönde etkilediğini belirtmişler; ancak niçin olumlu yönde etkilediğine ilişkin bir açıklama yapmamışlardır. Olumsuz düşünen diğer görüşmecilerden üçü ise bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

“Her şeyi düşünüp, söylediğini varsayan metinleri daha sıkıcı buluyorlar. Çok fazla mesaj kaygısı taşıyan metinler de hazır düşünce kalıpları sunuyor, öğüt almaktan yorulmuş çocuklarla karşılaşıyoruz. Böylece kitap okumak can sıkıcı bir duruma geliyor.” (G1)

“Hamaset dolu metinlerdense içeriği zengin (fantastik ve bilimkurgu da dahil)metinler daha verimli olur.” (G31)

“Eleştirel ve yorum yapmaya yönelik metinlerin daha ağırlıklı olması öğrencilerin okuma kültürünü olumlu yönde etkileyecektir.” (G38)

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

Öğrencilere okuma kültürü edindirme de ders kitaplarının sorumluluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu soru 35 kişi tarafından yanıtlanmıştır. 28 görüşmeci okuma kültürü edindirmede ders kitaplarına önemli sorumluluklar düştüğünü söylemişlerdir. Bu konuyla ilgili altı görüşmeci şunları söylemiştir:

“Eğer ders kitaplarındaki metinler özenle hazırlanırsa öğrencilere okuma kültürü kazandırmada önemli bir işlev üstlenir.” (G3)

“Ders kitabı okuma kültürünü geliştirmek için temel araçtır. Fakat sadece tek bir kitaba bağlanmamalı. Bunun dışında öğrencilere ders kitaplarının dışında seçenekler de sunulmalı.” (G9)

“Ders kitapları sadece bir araçtır. Çocuk okuma kültürünü önce ebeveynlerinden alır sonra sınıf öğretmeninden ve en son branş öğretmenleri onların üzerinde etkili olur.” (G14)

“Ders kitabı edebiyatla, kitapla tanışmada bir araçtır. Bazen bir gezi dergisi bazen bir roman, bazen bir öğrenci ödevi / yazısı dersin aracı olabilir. Önemli olan okul kütüphanelerini sadece okulun olanaklarına, kampanyalara bırakmadan zenginleştirmeli bu konuda ciddi önlemler alınmalıdır.” (G19)

“Öğrenci gördüğü bir ortamda yetişir. Çevresinde görmediklerini ona anlatmak, bilmediklerini tanıtmaya kalkmak onu olumsuz etkileyecektir. Mimar Sinan’ın bir eserini dahi görmeyen çocuğa Mimar Sinan’ın eserlerini anlatmak neye yarar ki?” (G23)

“Ders kitapları, okuma kültürünün oluşturulmasında yeterli değildir. Öğretmenin seçtiği metinler daha etkili olacaktır.” (G26)

Bu konuya ilişkin sizin eklemek istedikleriniz var mı? Açıklayınız.

23 görüşmeci ek görüş bildirmiştir. Görüşmecilerden bazıları şunları söylemiştir:

“Anne ve babanın kitap okuduğu bir ev hayal mi?” (G1)

“Ders kitaplarındaki şiirler daha özenle seçilmeli.” (G4)

“Kitaplar görsel öğeler bakımından biraz daha zenginleştirilebilir.” (G9)

“Yazarların, çeşitli türdeki kitapların tanıtımının yapılması ve sınıfa getirilmesi yararlı olacaktır.” (G11)

“Ders kitapları usta kadrolarla, Türk ve dünya edebiyatından yazarları geniş bir yelpazede sunabilecek, düşünmeye ve sorgulamaya yönelik, sıradanlıktan uzak, dönemle ilişkilendirilerek,

öğrenciyi yaşama hazırlayan bir şekilde titizlikle ve acele etmeden hazırlanmalı. Bu hazırlanışta bölgeye ve okula uygunluk ihmal edilmemeli.” (G18)

“Okuma kültürü oluşturmak adına hazırlanan “100 Temel Eser” sınırlaması, öğrencinin eleştirel bakış açısı kazanma durumunu ortadan kaldıran bir uygulamadır. Çünkü 100 ya da 1000 gibi sınırlandırmalar düşünce kalıpları oluşmasına ortam hazırlar. Haftada 150 Türkçe, 100 Matematik çözeceksin zorlamalarıyla büyüyen, sinanan çocuklarımız 100 kitabı okuyunca işlerin yolunda gideceğine inandırır kendini. Oysa okuma birikimi kazandırmak istiyorsak onları yüzlerce kitapla tanıştırmalıyız. Ders kitapları da tam bu noktada devreye girmeli, her sınıf düzeyinde Ömer Seyfettin’den öykü seçeceğimize –hatta aynı öyküyü- onun yanında Maupassant’dan, Çehov’dan İnci Aral’dan, Sabahattin Ali’den, Nezihe Araz’dan, Murathan Mungan’dan birçok öykü metinleri seçilmeli, çeşitlilikle tanışmalı ki düşünce zenginliği kazanabilmelidir, öğrenci. Tabii ki çok yönlü, düşünen, sorgulayan insanlar yetiştirilmek isteniyorsa!” (G19)

“Ders kitapları işlenirken ders öğretmenlerinden de fikir alınmalı ve alınan bu fikirler mutlaka dikkate alınmalıdır.” (G41)

Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ilişkin özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Türkçe ders kitapları, öğrencinin kolaylıkla ulaşabileceği bir araçtır ancak tek başına okuma kültürünün oluşması için yeterli değildir.
- Türkçe ders kitabında özensizce hazırlanmış/seçilmiş metinler, öğrencilerde okumaya karşı bir isteksizlik uyandırmaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında öğrencilerin ilgi alanlarına ve düzeylerine uygun olmayan metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan bilgilendirici ve öğretici metinler, öğrencilerin ilgisini çekmemektedir.
- Türkçe ders kitabında öğrencilere öğüt verecek, bir düşünceyi benimsetecek metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında uzun, öğrencinin ilgisini çekmeyen, yaşamla bütünleşmeyen metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitabında, öğrencilerin yaş ve gelişimlerine uygun olmayan metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında, öğrenciyi olay içinde yaşatmayan, merak duygusunu devindirmeyen ve onları düşünmeye isteklendirmeyen metinler yer almaktadır.

Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

- Türkçe ders kitaplarında, öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmayacak metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında, öğrencilere eleştirel bir bakış açısı kazandırmayan, onların kişisel gelişimine katkı sağlamayan ve estetik bir duyarlık edinmelerine kaynaklık etmeyen metinler yer almaktadır.
- Türkçe ders kitaplarında, Türk ve dünya yazınının özgün örneklerinin yer aldığı metinlere yeterince yer verilmemektedir.
- Türkçe ders kitaplarında günümüz yazar ve ozanlarının metinlerine yeterince yer verilmemektedir.
- Metinler, Türkçenin anlatım zenginlikleri ve güzellikleriyle birlikte; dil, anlatım ve içerik açısından türünün özgün ve güzel örneklerini yansıtmada yetersiz kalmaktadır.
- Türkçe ders kitapları görseller bakımından yetersizdir.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda; okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarının niteliğine ilişkin şu öneriler getirilebilir:

- Türkçe ders kitaplarında çocuğa göre olan özgün biçim ve tür örneklerinin yer aldığı metinler olmalıdır.
- Türkçe ders kitaplarında kuramsal-bilgi içerikli metinler yerine, sanatçı duyarlığı ile hazırlanmış yazınsal niteliği olan metinler yer almalıdır.
- Metinler, Türkçenin anlatım gücünü ve yaratıcı özelliğini yansıtacak özellikler göstermelidir.
- Metinler, Türkçenin doğru ve güzel kullanıldığı, okuyan ve dinleyende okuma isteği uyandırabilecek özellikler taşımalıdır.
- Okuma kültürü edindirme sürecinde metinler Türk ve dünya yazınının usta yazar ve ozanlarından seçilmeli ve öğrenciler türünün özgün örnekleriyle buluşturulmalıdır.
- Günümüz yazar ve ozanlarının yapıtlarının örneklendirildiği metinlere yer verilmelidir.
- Türkçe ders kitaplarında öğüt vermek amacıyla hazırlanmış, çocuk gerçekliğinden uzak “hazır-kullanmalık” metinlerin çocuğu okuma kültüründen uzaklaştıracağından, metin seçimlerine özen gösterilmelidir.
- Türkçe ders kitapları, yazarın kafasındaki düşüncenin açıkça ortaya konmadığı, iletilerin örtük olduğu yazınsal ve nitelikli öğretici metinlerle oluşturulmalıdır.
- Metinler öğrenciye okuma zevki verecek nitelikte olmalıdır.
- Metinler, öğrencilerin duygu ve düşünce üretmesine olanak sağlayacak, onlarda yaşama, insana ve doğaya özgü duyarlıklar edindirecek özellikler taşımalıdır.

- Metinler öğrencilerin dilsel becerilerini geliştirmesine, duygu ve düşünce üretmesine olanak sağlayacak özellikler taşımalıdır.
- Metinler, öğrencilere insan ve yaşam gerçekliğini sezdiren, onları kavramsal yönden geliştiren özellikler taşımalıdır.
- Metinler öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
- Ders kitapları görsellerle zenginleştirilmeli ve görseller içerikle bütünleşmelidir. Metinler, sanatsal özellikler taşıyan resimler, fotoğraflar, karikatürlerle desteklenerek öğrencilerin görsel algısını uyaracak ve geliştirecek özellikler taşımalıdır.
- Türkçe ders kitapları, öğrencileri okumaya isteklendirecek tasarım özellikleri içermelidir.
- Metinler, öğrenciye yaşadığı çevrenin dışında değişik yaşam örnekleri olduğunu gösterecek, onların ufku genişletecek özellikler taşımalıdır.
- Metinler okunduktan sonra çocuğun yüreğinde ve belleğinde insanca duyarlıklar ve düşünceler oluşturabilmelidir.

Kaynaklar

- Aslan, C. (2017). *Örnek eğitim durumlarıyla Türkçe- Türk dili edebiyatı öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal bilimlerde araştırma - yöntem teknik ve ilkeler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (Çev. F. Baytok). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Binyazar, A. (2010). *Toplum ve edebiyat*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Cemiloğlu, M. (2009). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi yeni programa uyarlanmış*. Bursa: Alfa Aktüel.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çiftçi, M. (2010). Dil öğretimi. İ. Çetin (Ed.), *Dil ve edebiyat öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Coşkun, E. ve Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (10), 59-74.
- MEB (2006). Ders kitapları ile eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yönerge. *Tebliğler Dergisi*. 2597.
- Demir, C. (2010). İlköğretim II. kademe ders kitaplarının içerik ve sözcük sayısı bakımından değerlendirilmesi. L. Uzun ve Ü. Bozkurt (Ed.), *Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar*. (ss. 66-81) Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Demirel, Ö. & Kiroğlu, K. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 43-55.
- Dilidüzgün, S. (2004) *İletişim odaklı Türkçe derlerinde çocuk kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Gander, M. J. & Gardiner, H. W. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yay. Haz. Bekir Onur) Ankara: İmge Yayınevi.

Okuma Kültürü Edinme Sürecinde Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Niteliği Üzerine Öğretmen Görüşleri

- Gönen, M. (2007). Öğretim boyunca okuma alışkanlığı. *Okuma kültürü ve okullarda uygulama sorunları toplantısı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Hasırcı, S. (2016). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Kepenekçi, K.Y ve Aslan, C. (2011) Ortaöğretim Türk Edebiyatı ile dil ve anlatım ders kitaplarında insan hakları üzerine bir çözümleme. *TurkishStudies, - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter 2011*, p. 483-502.
- Odabaş, H., Odabaş Z.Y. & Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası, 9 (2)*, 431-465.
- Özbay, M. (2013). *Türkçe öğretimi üzerine araştırma ve incelemeler*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel okuma*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Pehlivan, A. (2003). *Türkçe ders kitabı seçme ve değerlendirme*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Sever, S. (2006). Türkçe öğretiminin çözülemeyen sorunları. *Varlık Aylık Edebiyat ve Kültür Dergisi*, 1189, 8-16.
- Sever, S. (2007). Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu. *Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı*. Ankara.
- Sever, S.(2008). Eğitimde ve bilimde Türkçe eğitimi. *Cumhuriyetimizin Kuruluş Felsefesinin Öngördüğü Eğitim, Bildiriler*. Malatya.
- Sever, S. (2013) Okuma kültürü edinme sürecinde temel sorunlar ve çözüm önerileri, *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Solak, M. ve Yaylı, D. (2009) İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (9)*, 444 - 453.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8)* [Çevirim-içi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201783142827263-turkce.pdf>
- Tür, G. & Turla, A. (1981). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Yaşar,Ş. (2008). Türkçe dersinin tanımı, kapsamı, önemi ve ilköğretim programındaki yeri. H. Pilancı (Ed.), *Türkçe öğretimi. (1. Baskı)* (ss. 1-18). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Yıldırım, A. ve Hasan Ş. (2008) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

The main target of contemporary education is to train individuals who acquire the ability of thinking, testing what they read, listen and watch, who have the ability of creating solutions for the society they live. Acquiring this ability necessitates the interaction of the individual with visual and written products starting from his/her birth. This interaction is the visual and auditory children's books created by artists which meet the knowing, learning and playing requirements of the child until primary school. These books are the literary products which enable children to know the reality of human, nature and life. These stimuli which enable children to get experience related to art, to acquire linguistic awareness and sensibility have a main function which make them gain habit and love of reading. It should not be forgotten that the society needs children, who can think independently and creatively, acquire the habit of multidimensional thinking to produce science and art, as an autonomous and effective individual of that society. In other words; individuals, who are conscious, have reading habit, know him/her self, are needed. Reading culture is a skill, which is interdependent, and each generates the other. Illustrated children's books are on the first step of this process which is called visual literacy. These books which stimulate the sensory perception of children from the first years of life need to be included into children's lives. These books prepared by the artists also function as toys

through their special forms. Again in this period; rhymes, tongue twisters told by the parents and illustrated story books with short and simple sentences, poems constructed with short lines have an important role on children's acquisition of Turkish linguistic awareness and love and also obtaining love of reading. Children acquire the skills of reading and writing with the school period. Along with this skill, as long as the rate of interaction of the child with the book increases, this skill turns into the habit of reading. In order individual to be a critical reader, reading should turn into a habit. Therefore, the person needs to internalize this habit and perform it throughout his/her life in a regular way. Turkish teaching and course books with which this teaching is performed have significant responsibilities to turn reading into a habit and gain continuity. Main purpose of reading is to provide information for the person, to acquire sensibility related to life, nature and humanity; in short, to create an opportunity for the reader to improve his/her thoughts and sensibility. For this, the individual needs the texts where the richness and delicacy of his/her native language is represented with unique examples of the genre. One of the main sources where these texts appear is Turkish course books. Course books are the tools which the students encounter most. They are the most principal tools with which teaching and learning are performed. Works of art /texts with powerful messages, which introduce students various life conditions, create the ability to think and sensibility, are needed. The tools, by which these are gained, are qualified literal works created by the artists or the texts where these works are exemplified. Therefore, it is expected that the texts in Turkish course books should include the properties that provide opportunities for students to gain sensibility related to life and be suitable for their age. The aim of this study is to determine the opinions of Turkish teachers who work at secondary schools in Eskişehir Ministry of National Education Departments, related to the quality of the texts in Turkish course books in the process of acquiring reading culture. This study is regarded as significant since it provides feedback about the requirements and opinions of teachers related to the quality of course books.

Method

This study is a qualitative study. Data collection technique used in this study is "semi-structured interview". Opinions of experts are received while preparing questions. Through these opinions, interview instructions are tested on two Turkish teachers before being used to collect data. The latest version of interview instructions is created in accordance with the answers of teachers to the questions.

Result and Discussion

In accordance with the views of teachers, the properties related to the texts in Turkish course books through the process of acquiring reading culture can be listed as below: Turkish course books are easily accessible tools for the students however; this is not enough for the acquisition of reading culture. Texts prepared / chosen carelessly in Turkish course books create loss of motivation towards reading. There are texts in Turkish course books which are not suitable for the interests and level of interests of the students. There are informative and didactic texts in Turkish course books. There are texts in Turkish course books that advice to students, infuse a thought to them. There are texts that are long and do not draw the students' interests, do not consolidate with life in Turkish course books. There are texts in Turkish course books which are not suitable for the age and developments of the students. There are texts in Turkish course books which do not move the sense of wonder of the students and do make them feel like they are in the plot and do not encourage them to think. There are texts in Turkish course books which do not create the love and habit of reading in students. There are texts which do not create a critical point of view, do not contribute to their personal development and do not lead them to gain aesthetical sensibility in Turkish Course books. Texts with the examples of original works of Turkish and world literature are not included sufficiently in Turkish course books. Texts of present authors and poets are not included sufficiently in Turkish course books. Texts are insufficient in terms of representing dialect, expression and content of Turkish as well as its expression richness and beauty. Turkish course books are insufficient in terms of illustrations.